

Loboda

Uredništvo in upravnništvo Kranj, Bleiweisova 7 — Čekovni račun št. 17.497 — Rokopisi se ne vračajo
Izhaja vsako soboto — Naročnina mesečno Din 4—, četrtletno Din 12—, polletno Din 23—, celoletno Din 45— — Inserati po tarifi

Leto II.

Kranj, 15. januarja 1938

Štev. 3.

Invalidsko Kosovo

Ko je bil l. 1918 sklenjen mir, je francoski maršal Foch izdal francoski armadi dnevno povelje, v katerem je med drugim napisal tudi besede: „... zmagovito ste izbojevali največjo bitko na svetu. Bodite ponosni! Svoje zastave ste ovenčali z nesmrtno slavo. Potomci so vam hvaležni za to.“ Maršal Foch je sam čutil, da izraz „potomci so vam hvaležni“ ni čisto v redu in da bi moral reči „potomci vam bodo hvaležni“, toda ostal je pri „so“, češ, da za danes vemo, kako je s to hvaležnostjo, kako bo pa pozneje, pa ne vemo. In res se je zgodilo, kakor je slutil Foch.

Kako so domovine hvaležne junakom, ki so se po bojnih poljih žrtvovali zanje, dokazuje najlepše odnos teh domovin do neštetih vojnih pohablencev, ki se brez rok, nog, oči, bolni in izmučeni bore brez vsake pomoči za kosček kruha in za streho nad glavo. Vojni invalidi v Sloveniji so izdali že dve brošuri („Beseda o zaščiti vojnih žrtv“ in „Grobni tuji...“), v katerih popisujejo žalostno usodo onih, ki so mislili, da se bojujejo za lepšo bodočnost svojega naroda, pa so doživeli samo bridko razočaranje.

Leto 1929. imenujejo naši invalidi v svojih brošurah „Invalidsko Kosovo“. Popolnoma upravičeno. Novi invalidski zakon je v tem letu z eno samo potezo črtal 142.340 vojnih žrtv od 216.640. Dve tretjini vojnih žrtv je na čudovit način „ozdravelo“. Ozdravel je tudi državni proračun, ki je zmanjšal državno podporo za invalide od 337.956.000 din na 104.000.000 din.

Na kak način je pa invalidski zakon iz l. 1929 prinesel toliko „zdravja“ med vojne žrtve?

Zelo preprosto. Po zakonu so bili „zdravi“ vsi tisti, ki niso bili ranjeni, temveč so samo zboleli, ali pa so zmrznili, ali pa so oslepeli itd.; „zdravi“ so bili vsi, ki so plačevali več kot 120 din davka na leto; „ozdraveli“ so 30-odstotni invalidi; in končno je lahko „ozdravljala“ invalide še policija, če jih je zaprla za 12 ur in so s tem izgubili pravico do invalidnine. Mnogim drugim tožbam je l. 1929 dodalo to najbolj žalostno tožbo, ki se glasi: „Nimam pravice do invalidnine, ker...“.

Naši invalidi pravijo, da je drugod drugače. Za zgled navajajo Francijo. V Franciji je danes preskrbljeno za vojne žrtve. Toda tako je danes. Ko je bil pa na vladi Laval s svojo nacionalistično vlado, takrat je najprej posegel po invalidninah, da bi podprl finančne mogotce z denarjem iz državne blagajne. Fašistične stranke in vlade ne pripravljajo torej samo nove vojne, ki bo ustvarila še več pohablencev, temveč potiskajo današnje invalide v še večjo bedo. Invalidi ne smejo pričakovati izboljšanja svojega položaja od takozvanih „nacionalnih“ strank, ki so se vdinjale fašizmu; tako vsaj jih uče vse njihove dosedanje bridke izkušnje. Izboljšanje jim more prinesiti samo demokratično gibanje, ki združuje vse napredne plasti slovenskega, hrvaškega in srbskega naroda.

Med važne naloge resnično demokratičnega gibanja v naši državi pa mora spadati tudi boj za zahteve nesrečnih vojnih žrtv. Samo združene demokratične sile morejo izbojevati nov in boljši invalidski zakon, ki bo priznal vse resnične vojne žrtve za vojne žrtve in določil, da sodelujejo pri njegovem izvajanju tudi invalidi sami. Naloga vseh demokratičnih strank in društev mora biti, da dosežejo za-

Kaj se godi v Rumuniji?

V Berlinu se v zadnjem času mnogo govori o nedopustnem vmešavanju Anglije in Francije v rumunske notranje zadeve; Anglija in Francija sta namreč ob bojovitem nastopu Gogove vlade proti Judom spomnile Rumunijo na dejstvo, da je podpisala leta 1919 pogodbo o zaščiti narodnih manjšin, med katere spadajo tudi Judje. Nemci osobito povdarjajo, da se ti dve sili nista nikdar posebno zanimali za narodne manjšine na Češkem ali pa v nasledstvenih državah in da sedaj nastopata samo radi protijudovskih ukrepov nove rumunske vlade.

V Parizu in Londonu se ne zmanjajo dosli za take razlage Nemcev, Francija in Anglija skoraj ne poznata antisemitizma — kajti čim bolj je narod kultiviran, tem manj pozna kako rasno gonjo. Nastop velesil v Rumuniji pa je popolnoma razumljiv, če pomislimo, da živi v Rumuniji nad milijon Judov, ki bi po izgonu iz Rumunije preplavili celo Srednjo Evropo. Zdi se tudi, da je rodil korak Anglije in Francije pozitivne uspehe in da

Rumunija ne bo vpeljala, kakor je bilo prvotno napovedano, „nürnbergskih zakonov“.

Seveda so v Rimu in Berlinu že definitivno prepričani o vstopu Rumunije v fašistični blok, v čemer pa se lahko zelo motijo, ker predstavljajo rumunski liberalci in rumunski kmetje tudi za novega predsednika Gogo skoraj nepremagljivo oviro pri izvršitvi vseh visokoletečih načrtov.

Pa tudi ljubi Bog skrbi, da drevesa ne zrastejo v nebo — in ne ideologije. Zaenkrat so Nemčija, Italija in Japonska še osamljene in razen par južnoameriških držav se nikdo posebno ne ogreva za antikominternski pakt. Tudi Nemčija stoji še vedno nekako v rezervi, dočim Italija z ravno kar najavljenim programom ogromne pomorske oborožitve prav vidno odkriva svoje karte.

Čas in narodi pa rešujejo in bodo rešili, upamo da pravočasno, tudi ono, kar dandanes že najbolj nepristranski opazovalec smatra — izgubljenim.

Poslanik Dodd o demokraciji in fašizmu

Bivši ameriški poslanik v Berlinu W. E. Dodd se je vrnil te dni s svojo družino v New York in dal ob tej priliki časnikašem precej izjav o svojem delovanju v Berlinu in o svojem odnosu do narodno-socialističnega režima v Nemčiji.

Poslanik Dodd je v teh izjavah osobito povdaril, da je mogoče definitivno zavezati fašistično usmerjanje sveta potom skupnih gospodarskih ukrepov vseh demokratičnih držav, toda, je pripomnil Dodd, zelo malo verjetno je, da bi se demokratične države v dohodnem času sporazumele za tako potrebno enotno postopanje v vseh vprašanih svetovnega gospodarstva. Nasprotno pa se metode postopka fa-

šističnih držav vedno bolj razširjajo in istosmerno opredeljujejo.

Če demokrati končno le ne bodo uvideli potrebe takega enotnega postopanja in združitve k enotni akciji, potem bo prepozno za miroljubno rešitev vseh vseh političnih vprašanj in ostal bo samo en izhod — oborožena intervencija.

V svoji izjavi je poslanik tudi navedel novinarjem, da predsednik Roosevelt soglašal z njim v vprašanju energične gospodarske intervencije ter zaključil z besedami: „Nahajamo se v svetovni krizi, v težki krizi demokracije, da v najresnejši krizi od Napoleonovih časov naprej!“

V imenu vseh Slovanov...

Za novo leto so vsi listi prinesli članke, ki govore o tem, kakšno bo leto 1938. Za znano (in do aprila 1937 zelo priljubljeno) belgajsko „Politiko“ je napisal tak članek srbski zgodovinar Vasilj Popović. Popovičeve misli so morale razočarati vsakogar, ki je bil vaju malo drugačnega pisanja tega velikega lista. Popović govori o nemških kolonialnih zahtevah in pravi: „Ves slovanski svet more samo z zadovoljstvom pozdraviti zadovoljitev upravičenih nemških želj in potreb v tej smeri; ta zadovoljitev se lahko izvede s sporazumom, s pomočjo eksploatacijskih družb ali mandalov. In tako bi se ekspanzija narasle nemške etnične moči usmerila izven evropskih pokrajin, v katerih bi ekspanzija morala izzvati svetovno katastrofo kakor že v preteklosti.“

Zgodovinar Popović bi se lahko spomnil, da ni še dolgo tega, odkar prištevajo nekateri njegovo domovino

poslilev vseh vojnih žrtv in jim olajšajo življenje z raznimi prednostmi.

To skrb za žrtve pretekle svetovne vojne pa more in mora demokratično gibanje povezati z bojem za mir, ki je najboljše zagotovilo, da v bodoče ne bo več takih žalostnih „okraskov“ moderne „krščanske evropske civilizacije“.

k Evropi. Poprej so jo prištevili k Aziji in so mirno segali po nji. Z isto pravico, s katero se je srbski narod boril proti imperialističnemu zatiranju, se smejo najbrž tudi mnogo večji kolonialni narodi boriti za svojo neodvisnost.

Zgodovinar Popović bi najbrž tudi lahko vedel, da se je svetovna vojna 1914—18 začela prav zaradi nemške ekspanzije izven Evrope, prav zato, ker je ogrozila angleški kolonialni imperij. Nerazrešljiva logična uganka je, kako si more g. Popović predstavljati tisti vzrok, ki je nekoč povzročil svetovno vojno, danes kot sredstvo, ki naj prepreči novo.

Vasilj Popović je zapisal v tem novoletnem članku tudi stavek: „Toda slabe države, kot vaba za močne osvajalce, so največja nevarnost za mir“. Na ta način je zgodovinar Popović prvič prevrnil vso krivdo za razne že izvršene napade (Abesinija, Španija) na „slabe države“, drugič pa je dokazal, da nima pravice govoriti v imenu vsega slovanskega sveta, ker spada med te „vabe za močne osvajalce“ cela vrsta slovanskih narodov (Čehi, Slovaki, Ukrajinci, Slovenci itd.), ki odklanjajo od sebe vsako krivdo za bodoče napade „močnih osvajalcev“.

Čudimo se, kako je mogla ravno sicer še vedno zglodna „Politika“ objaviti to „strokovno“ mnenje zgodovinarja Popovića.

Ustava kralj. Jugoslavije

§ 4. Državljanstvo je v kraljevini eno, VSI DRŽAVLJANI SO PRED ZAKONOM ENAKI. Vsi uživajo enako zaščito oblastev.

Zakon o tisku

§ 1. Tisk je svoboden. Svoboda tiska sestoji iz tega, da se neovirano izražajo misli v novinah ali drugih tiskanih predmetih...

Teruel je padel

Kakor piše „Slovenec“, so špansko mesto Teruel, ki je bilo od začetka vojne v Francovih rokah, zavzele vladne čete. Teruel je strateško jako važno mesto, ker je bil osnova za Francov prodor proti morju, sčimer bi bila Katalonija odrezana od ostale Španije. Boj za Teruel je trajal 23 dni in je bil silno ogorčen. Teruel je prvo utrjeno mesto, ki so ga zavzele vladne čete. Ta zmaga je znamenje, da imajo sedaj vladne čete na razpolago tudi taka materialna sredstva, ki so potrebna za obleganje utrjenih mest, predvsem težko topništvo.

Padec Teurela je neverjetno povzdignil moralo vladnih čet in lahko postane usodepopen za končni izid te krvave tragedije španskega naroda.

Zanimiv katoliški glas o avtarkiji

V novoletnem „Slovencu“ je napisal gospodarski strokovnjak I. Avsenek nekaj odkritih besedi o avtarkiji, ki jo imajo nekateri za uspešno zdravilo vseh bolezni v gospodarstvu. I. Avsenek piše:

„Strogo avtarkične države seveda nočejo poznati ne krize, ne strahu pred njo.“

Tipični v tem pogledu sta nemško in italijansko gospodarstvo. Omejili sta svoje stike s svetovnim gospodarstvom na Y-minimum. ... Taka avtarkična gospodarstva res ne poznajo krize, zato pa ne poznajo tudi konjunktura. ... Zato pa taka avtarkična gospodarstva poznajo nekaj drugega: trajno konjunkturo za tiste, ki jim je politika naklonjena, trajno krizo pa za tiste, ki ne morejo priti med izbrane. To trajno krizo imenujemo po navadi padanje življenskega standarda.

To bi bilo dobro, če bi bila deležna trajne konjunktura večina prebivalstva. Do sedaj je pa to narobe: trajno konjunkturo uživa mala manjšina; v trajni krizi pa je velika večina.“

Kmečki dolgovi

Po poročilu Privilegirane agrarne banke je prejela PAB do 27. decembra 1937. 131 milijonov 700 tisoč za plačilo prvega obroka. Ker znaša celoten znesek prvega obroka pri plačilu zaščitnih kmečkih dolgov 230 milijonov, predstavlja plačani znesek 58% celokupnega prvega obroka. Po razporeditvi na finančne direkcije je bilo razmerje v celi državi sledeče:

Finančna direkcija	Dolž. znesek za l. obrok	Plačani znes. za l. obrok	%
Belgrad	114.8 milj. din.	70.6 milj. din	61%
Ljubljana	44.9 „ „	28 „ „	62%
Zagreb	43.8 „ „	25.5 „ „	58%
Sarajevo	26.3 „ „	7.5 „ „	29%

Dne 1. novembra 1937 je že zapadel drugi obrok, katerega plačilo pa je odloženo predvidoma do poletja.

PAB je izročila denarnim zavodom, ki so ji odstopili kmečke dolžnike, za nominalnih 128.6 milj. dinarjev 3% obveznic za likvidacijo kmečkih dolgov kot prvi obrok svojega odplačila denarnim zavodom.

Po novem pregledu je stanje kmečkih dolgov sledeče:

v celi državi državi 4098 denarnih zavodov, 651.845 kmečkih dolžnikov, z dolgom 2.746.9 milj.

v Sloveniji 509 denarnih zavodov 47.863 kmečkih dolžnikov, z dolgom 479.6 milj.

Nadaljnje izterjevanje prvega obroka se skuša doseči sedaj že tudi eksekutivnim potom (z rubežnijo).

Pravni pogledi na zasedanje tovarn

„Ljubljanski Zvon“ Vito Kraigher

Mineva leto dni, kar je tekstilno delavstvo v Sloveniji zaključilo prvo večje mezno gibanje. Lanske sepi-temberske stavke v tekstilni industriji Slovenije pomenijo ognjeni krst za delavstvo te industrije, ki ga tvori po večini naše obubožno podeželsko kmetsko prebivalstvo, kateremu zemlja ne daje več toliko, da bi ga preživljala, in je zato primorano hoditi v tovarno po zaslužek — za vsako ceno. Deset let je tekstilna industrija neomejeno izkoriščala ta nezavedni kmečki proletariat in je iztisnila iz njega brez težav milijonske dobičke. Mezde ponekod — tudi v Sloveniji! — niso dosegale 10 Din na dan, higienske razmere v tovarnah so bile neznosne, pritisk nadzornega osebja — po večini inozemcev — na delavstvo je bil naravnost strahovit.

Vse to je pospešilo zavest skupnosti pri tej najbolj izkoriščani delavski plasti do take mere, da je z lanskim svojim prvim organiziranim naslopom stopila na čelo stavkovnim gibanjem zadnjih let v Sloveniji tako po obsežnosti izvedene stavke — zajela je skoro vse tekstilne tovarne v Sloveniji —, kakor tudi po načinu stavljanja — zasedanju tovarn.

Po tej drugi značilnosti svojega lanskega stavkovnega gibanja je slovensko tekstilno delavstvo — čeprav do tedaj najmanj zavedno in organizirano — pri nas prvo seglo po sredstvu, ki ga je nekaj mesecev prej preizkusilo francosko delavstvo ob vsej podpori svoje delavske vlade; in slovensko delavstvo se ga ni posluževalo z nič manjšo spretnostjo, razumom in treznostjo kakor francoski tovariši.

Tako je tekstilno delavstvo s svojim načinom stavljanja pred letom dni spravilo malo Slovenijo v nekako isto razpoloženje in v iste socialne krče, kakor jih je skoro istočasno prestala velika francoska republika, in je postavilo naše odločujoče činitelje pred iste probleme, kakor jih je malo prej rešila francoska oblast.

Stavka z zasedanjem tovarn — tudi pri nas ni povsem novo sredstvo delavstva za dosegajočih delovnih pogojev. Zgodilo se je že večkrat, da so trboveljski rudarji ostali po več dni v rovih, dokler ni bilo ugodeno njihovim minimalnim zahtevam. Vendar je bilo pri teh stavkah trboveljskih rudarjev težišče na njihovem gladovanju —

in zato so te stavke dobile pečat glavnih stavk. V lanskim stavki tekstilnega delavstva pa leži vse težišče celotnega pokreta ravno na zasedanju tovarn.

Ta način stavljanja je pri posedujočih krogih — kakor vedno vsak nov korak in vsaka nova zahteva delavstva — zbudil burjo ogorčenja in nezadovoljstva zlasti tudi zaradi vedenja oblasti, ki so nekaj tednov zasedanje tovarn mirno trpele.

Značilno za gledanje na ta novi način stavljanja je ravno to, da vsi prizadeji polagajo vso važnost na eno samo okoliščino ter izvirajo vse njihovo ogorčenje iz golega dejstva zasedbe tovarn, dočim v isti sapi zatrjujejo — isti, ki so ob vsaki prejšnji stavki odrekli delavstvu pravico, da seže po tem sredstvu —, da pravice do stavke delavstvu nihče ne odreka.

To je pojav, ki spremlja vse nove podvige borečega se delavstva. Vse socialne reforme, ki so se izvršile v zadnjem stoletju (zlasti n. pr. skrajšanje delovnega časa) so vedno sprva, še preden so postale navada, zbujaile silno ogorčenje.

Če pa hladno in trezno primerjamo potek stavke brez zasedbe tovarn in razvoj stavke z zasedanjem tovarn, moramo ugotoviti, da slednji način vključuje vse revolucionarnosti dejanja samega — zasedbe tovarn — vendar skriva v sebi mnogo manj nevarnosti za obstoječi družbeni red in več jantstva za miren potek spora brez nemirov in krvavih žrtv.

Prvo, kar poskusi podjetnik, ko izbruhne stavka v njegovi tovarni, ki je delavci ne zasedejo, je to, da si poskuša pridobiti stavkokaže in z njimi zlomiti odpor lastnih delavcev. Iz tega izvirajo in nastajajo stalni nemiri v okolici tovarne, ki jo straži stavkajoče delavstvo od zunaj, spopadi s stavkokaži, poseganje oborožene sile med obe stranki, preliva se kri in cela predmestja in okolica tovarne valovi v stavkovnem razburjenju, ogorčenju zaradi padlih žrtv, kar vse predstavlja veliko nevarnost za izbruh večjih in obsežnejših nemirov.

Ob lanskim tekstilnim stavkam v Sloveniji z zasedanjem tovarniških objektov se nam je kazala povsem drugačna slika. Vsak obiskovalec Gorenjske je lani ob času stavke lahko z vlaka v Kranju — kot glavnem torišču tekstilne stavke

— opazil povsem prazno okolico tovarn, mirno in trezno vedenje delavcev v tovarnah. Vse štiri tedne se ni zgodil noben težji incident, ves boj med obema strankama se je odigral le za zeleno mizo, vse dokler ni prevladal vpliv podjetnikov in je stavka na znani način končala. Vse delovanje delavstva se je omejilo na preprečevanje dela v tovarnah, kar so dosegli na preprosti način, da so ob izbruhu stavke ostali v tovarni, ki je niso nameravali zapustiti, dokler podjetja ne ugoode njihovim upravičenim zahtevam.

To mirno, preprosto, pa tembolj učinkovito vztrajanje delavstva v tovarnah je postavilo ves značaj stavke na povsem druge temelje, kakor so bili v navadi pri prejšnjem načinu stavljanja. Podjetniki so se sklicevali na svetost lastninske pravice; oblast je sprva modro uvidela, da bi nasilno mogla izprazniti tovarne le s težkimi in krvavimi žrtvami, z izgubami delavskih življenj, z uničevanjem imovine podjetnikov, predvsem pa z nevarnostjo za obstoječi javni red in mir. Zato so to „instalacijo“ delavstva v tovarnah, kakor je ministrski predsednik Blum imenoval ta korak francoskega delavstva, oblasti mirno trpele in pritiskale na obe strani, da skleneta čim prej zadovoljivo kolektivno pogodbo. Pogajanja so se vlekle skozi tedne. Razpravljalno se je mnogo, vendar o pravni naravi tega dejanja delavstva pri nas bolj malo.

Zasedanja tovarn tudi ni mogoče spraviti pred dejanski slani kakega prestopka našega kazenskega zakonika, zlasti ne prestopka §. ki kaznuje vdor v tuje stanovanje brez dovoljenja in proti volji stranke. Analogije naš kazenski zakonik ne dopušča in velja načelo: Nullum crimen, nulla poena sine lege. Tega se je najbolj zavedala tudi naša banska uprava, ki je po skoro tritedenski zasedbi tovarn lani v začetku septembra izdala posebno naredbo, s katero je tak način stavljanja in njegovo podpiranje prepovedala in uvrstila med upravne delikte; to seveda samo za območje naše banovine.

Taki ukrepi so imeli namen, zaščititi svetost lastnine podjetnikov. Kajti zasedanje tovarn so predvsem imeli za napad na privatno lastnino. Ista označba, ki je prej veljala za stavko sploh, se je sedaj prenesla na način stavljanja — na zasedbo tovarn —, dočim so vsi zatrjevali (tudi banska naredba), da pravice do stavke kot take delavstvu nihče ne odreka.

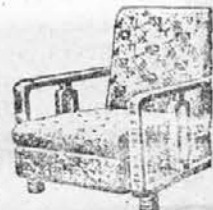
Delničarji ne obkokujejo ničesar drugega kakor zmanjšanje svojih di-

vidend; le-te pa enako zmanjša navadna stavka kakor stavka z zasedanjem tovarn. V tem oziru ni torej stavka z zased. nič bolj ilegalna kakor stavka brez zasedanja. Povsem drugačna bi bila stvar, če bi se tega načina stavke poslužili n. pr. pri zadnji stavki šentviški mizarški pomočniki in bi ostali v delavnicah svojih mojstrov. Ti mali in srednji obrtniki bi upravičeno imeli občutek, da so razlašeni z zadrževanjem njihovih pomočnikov v njihovih delavnicah, ker ti mojstri žive in delajo v svojih delavnicah, ki so del njihovega stanovanja.

Pravniki menijo predvsem, da delavci nimajo nobene pravice, ostajati na tovarniških tleh, kadar ne delajo. Vendar ti pravniki pregledujejo dejstvo, da delavci tudi v normalnih razmerah prebijejo svoj prosti čas v tovarnah, n. pr. med opoldanskim odmorom. Sicer pa, če daje samo dejstvo dela pravico do bivanja v tovarni, lahko to dejstvo tudi zelo široko razlagamo. Prišli moramo k njemu tako pripravljala dela pred in pospravljala dela po delu; in zakaj ne tudi čakanja na rešitev mezdnih sporov? Kadar se vršijo pogajanja, čakajo delavci na njihov zaključek kar v tovarni, da lahko takoj začnejo z delom! Samo dejstvo, da niso zapustili tovarne, izraža le njihovo upanje, da se bo stavka kmalu končala.

Stavka z zasedanjem tovarn postane protizakonita šele, če pristopijo druge okoliščine, ki jo navadno spremljajo. Samo dejstvo zasedanja je še ne napravi za protizakonito. Če se zasedanje zavleče preko delovnega časa in če se nadaljuje tudi ponoči, tedaj za to ni več v zakonu opravičila. Če pa to traja dneve in tedne, je jasno, da se delavstvo poslužuje objektov in stvari, ki ne pripadajo njemu in za katere ni mogoče sklepati, da je imel podjetnik voljo, prepusti jim jih v uporabo. Položaj se že bolj zaostri, če delavci podjetnikom ne dovolijo vstopa v tovarno. Tu preide njihovo ravnanje če že ne v nezakonitost, pa vsaj v dejanje, za kakršno v zakonu ni opore. Poslužujejo se če že ne nezakonitih postopkov, pa vsaj takih, ki so izven zakonitosti. (Konec prih.)

Couch zote, otomane, divane, in vse tapetneške izdelke izvršuje točno in solidno po zmernih cenah
V. TONEJC
tapetnik o KRANJ

PODLISTEK

O. Wilde:

Vdani prijatelj

3

„Pa da,“ je vzkliknil mali Janezek in je odhitel v kočjo ter privlekel desko.

„Ni ravno velika ta tvoja deska,“ je rekel mlinar, ko jo je pogledal, „in bojim se, da ti je ne bo nič ostalo za popravilo samokolnice, če bom z njo zakrpal svojo streho na skednju; toda jaz nisem kriv zato, seveda. In sedaj, ko sem ti podaril svojo samokolnico, upam, da mi boš dal nekaj rož za povračilo. Tu je košara in napolni jo, prosim, do vrha.“

„Čisto do vrha?“ je dejal mali Janezek ves žalosten, kajti košara je bila zares zelo velika in vedel je, da mu ne bo ostalo prav nič rož za trg, če bo napolnil košaro, bil bi si pa zelo rad spet kupil svoje srebrne gumbce.

„No da, prav res,“ je odvrnil mlinar, „mislim, da ne zahtevam preveč, če te prosim za nekaj cvetic, ko sem ti vendar podaril svojo samokolnico. Morda se modar, toda jaz bi mislil, da prijateljstvo, resnično prijateljstvo ne sme poznati nobene sebičnosti.“

„Dragi prijatelj, moj dobri prijatelj,“ je vzkliknil mali Janezek, „vse moje rože v vrto so vaše. Mnogo več mi je za vaše dobro mnenje o meni nego za srebrne gumbce, da, da.“ In odhitel je in potrgal vse svoje nežne jegličice ter napolnil mlinarjevo košaro.

„Zbogom, Janezek,“ je rekel mlinar, ko je odhajal v hrib z desko na plečih in z veliko košaro v roki.

„Zbogom,“ je dejal mali Janezek in prav veselo je začel kopati, tako se je namreč veselil samokolnice.

Drugega dne je pritrjeval divjo trto ob vhodu, ko je zaslišal mlinarjev glas, kako ga kliče s ceste. Skočil je z lestvice, stekel po vrtu in pogledal čez ograjo.

Na cesti je stal mlinar z veliko vrečo moke na plečih.

„Dragi Janezek“, je začel mlinar, „ali bi bil tako dober in bi odnesel tole vrečo moke mesto mene na trg?“

„Ah, tako mi je žal“, je rekel Janezek, „toda danes sem tako silno zaposlen. Vse plazilke moram pritrčiti in vsem cveticam moram zaliti in vso travo bom zvaljal z valjarjem.“

„No da, prav res,“ je rekel mlinar, „zdi se mi, če pomislimo, da ti nameravam podariti svojo samokolnico, da ni nič kaj preveč prijateljsko, če mi odbiješ prošnjo.“

„O, ne govorite tako,“ je vzkliknil mali Janezek, „za vse na svetu bi ne hotel biti nehvaležen.“ In je stekel v hišo po čepico ter odromal z veliko vrečo na svojih plečih.

Bil je zelo vroč dan in cesta je bila strahovito prašna in preden je Janezek prišel do šestega milnika, je bil tako utrujen, da se je moral vnesti in počivati. Kljub temu pa je junaško nadaljeval svojo pot in končno je dospel na trg. Nekaj časa je čakal, potem pa je prodal vrečo moke po zelo dobri ceni in nato se je vrnil brez odlašanja domov, kajti bal se je, da ne bi naletel na kake roparje na poti, če bi se le preveč zamudil v trgu.

„Da, precej hud dan je bil res,“ govoril mali Janezek sam sebi, ko je legel spat, „toda vesel sem, da nisem mlinarju odbil prošnje, kajti on mi je najboljši prijatelj in poleg tega mi namerava pokloniti svojo samokolnico.“

Drugo jutro je mlinar že na vse zgodaj prišel po denar za vrečo moke, toda mali Janezek je bil tako utrujen da je bil še vedno v postelji.

„Časna beseda,“ je rekel mlinar, „zelo si len, veš. Res, če pomislimo, da ti nameravam podariti svojo samokolnico, tedaj se mi zdi, da bi moral že malo bolj pljuniti v roke. Lenoba je velik greh in jaz prav zares ne vidim rad, da je kdorkoli od mojih prijateljev len ali malomaren. Ne smeš mi zameriti, da govorim čisto odkrito s teboj. Toda kaj ti koristi vse prijateljstvo, če ne smeš povedati vsega, kar misliš? Vsakdo lahko govori očarjujoče besede in se ti skuša dobrihati in prilizovati, toda pravi prijatelj govori vedno neprijetne stvari in mu ni nič mar, če te besede tudi pečejo. Da, če je resnično pravi prijatelj, tedaj so mu trpke besede bolj všeč, kajti takrat ve, da dela dobro.“

„Zelo mi je žal“, je rekel mali Janezek, si pomencal oči in snel svojo nočno čepico, „toda tako utrujen sem bil, da sem mislil še malo poležati v postelji in poslušati ptičke, kako pojejo. Ali veste, da mi gre delo mnogo boljše izpod rok, če sem slišal ptičke žvrgoleti?“

„No da, to me jako veseli“, je dejal mlinar in potrepil malega Janezka po ramenu, „Kajti želel bi, da bi prišel v mlin, čim se boš oblekel, in da mi boš popravil streho na skednju.“

Ubogi Janezek bi zelo rad šel in delal na svojem vrtu, kajti že dva dni ni zalival svojih cvetic, toda mlinarjeve prošnje ne bi rad odbil, ker mu je bil tako dober prijatelj.

„Ali mislite, da bi bilo zame nehvaležno, če bi dejal, da imam mnogo

dela?“ je vprašal z boječim, trepetajočim glasom.

„No da, prav res,“ je odgovoril mlinar „mislim, da ne zahtevam preveč od tebe, če pomislimo, da ti nameravam podariti svojo samokolnico; seveda, če mi pa nočeš ustreči, bom pač šel in naredil sam.“

„Oh ne, nikakor ne,“ je vzkliknil mali Janezek; in skočil iz postelje in se oblekel ter odšel na skedenj.

Delal je ves ljubi dan do sončnega zahoda in ob sončnem zahodu je prišel mlinar pogledat, kako mu gre delo izpod rok.

„Ali si že popravil luknjo v strehi, Janezek?“ je zakričal mlinar z veselim glasom.

„Je že popravljena,“ je odvrnil Janezek, ko je lezel po lestvi na tla.

„Ah,“ je dejal mlinar, „ni ga prijateljskega dela od dela, ki ga napraviš za druge.“

„Zares velika čast in milost je za človeka, da vas sme poslušati,“ je odvrnil mali Janezek, ko se je vsedel in si brisal čelo, „zelo velika milost. Toda bojim se, da se meni ne bodo nikoli rodile tako lepe misli kakor vam.“

„O, ne boj se, rodile se ti bodo,“ je rekel mlinar, „toda malo bolj se boš moral potruditi. Za sedaj šele praktično izvajaj svoje prijateljstvo; toda ob svojem času boš pogruntal tudi teorijo prijateljstva.“

„Ali res mislite, da se mi bo to zgodilo?“ je vprašal mali Janezek.

„Ne dvomim o tem,“ je odgovoril mlinar: „Toda sedaj, ko si mi popravil streho, bi bilo boljše, da se odpraviš domov in se odpočiješ, ker bi rad videl, da mi bi jutri odgnal ovce v goro na pašo.“ (Konec prih.)

V službi resnice in pravice in ljubezni

V Ljubljani izhaja nek dnevnik, ki ima namen biti konkurent "Slov. Narodu" in ki je v zadregi za primerno ime neupravičeno segel po imenu člana majhnega evropskega slovanskega naroda. Ta list nam očita, da mu v našem zadnjem uvodniku po krivici pripisujemo načelo: "Neresnice nisem rekel, pozabil sem samo povedati resnico!" Ogorčen je tudi ta dnevnik, ker se naš list ravna pri pisanju po podobnem načelu: "Neresnice nisem rekel, toda tudi resnice nisem zamolčal!" Uverjamo ga, da nam je zadnje načelo všeč in da ga bomo kljub vsem oviram skušali izvajati. Nikomur ne bomo zamerili, če bo naše članke in naša poročila pojasnjeval bolj podrobno kakor moremo in smemo mi sami.

Za tiste zgublence, ki tega dnevnika ne beró, pa navajamo ta duhoviti zagovor doslovno:

"V Kranju izhaja nek tednik, ki ima namen biti konkurent "Gorenjcu" in ki je v zadregi za primerno ime segel po dnevu v tednu. Ta list se je v zadnji številki kruto obregnil ob "Slovenca" češ da ne izpolnjuje naročil lavantinskega škofa v novoletni številki "Slovenca", da mora biti katoliški tisk v službi resnice, pravice in ljubezni, "Slovenec" pa da ravna po geslu: "Neresnice nisem rekel, pozabil sem samo povedati resnico". V dokaz za to trditev premleva in suče naš članek o zunanje političnem položaju v novoletni številki. Kakšna resnicoljubnost ga je pri tem vodila, nam najbolj kaže njegov članek o Rumuniji. Nikjer ne pravi, da je sedanja jugoslovanska vlada diktatorska ali da je nesposobna, ampak samo pravi: "In kot je Jeftića kmalu zamenjala druga vlada, prav tako je bila tudi v Rumuniji poverjena sestava nove vlade ljudem, ki imajo le malo zaslonbe med ljudstvom." Nikjer ne pravi, da sedanja jugoslovanska vlada vodi ljudstvo za nos, ampak samo pravi: "Podobno Jugoslaviji 1935 je bil tudi tu (v Rumuniji namreč) korak na desno polovičarski, ker ima prav tako namen voditi romunsko demokratično ljudstvo v obljubami za nos". Nikjer ne pravi, da bi bilo krščanstvo samo verska oblika fašizma ali da bi bil dr. Stojadinović fašist, ampak samo pravi: "Predsednik Goga je navdušeno pozdravil Musolinija, Stojadinoviča, začel preganjati Žide, zatirati časopisje, začel gojiti krščansko vero in romunsko raso..." Tako to klavrno glasilu zadnjih kranjskih liberalcev spoštuje resnico pravico in ljubezen".

Tako to klavrno glasilu prvih katoliških akcijonarjev odgovarja zadnjim "kranjskim liberalcem"! — Bistvo na-

Domače vesti

III. redni občni zbor "Kranjskega šahovskega kluba" se bo vršil dne 21. I. 1937. ob 20. uri v hotelu "Jelen", z običajnim dnevnim redom. Odbor. Smučarski klub "Poljana Kranj" priredi v nedeljo 16. t. m. na Veliki Poljani pod Storžičem klubske tekme. Start bo ob pol 11 uri dopoldne. Prijave se sprejemajo v koči. Opozorjamo, da je udeležba za člane obvezna. Tekmovalci, ki niso člani smučarskega kluba "Poljana", vabljeni. Odhod v soboto 15. t. m. ob 8. uri zvečer iz pred hotela "Stara pošta" do Trstenika. Bližje informacije daje g. Kozina Ludvik v trg. Aršek nasproti farne cerkve. — Dalje sporočamo članom kluba, da se tiskovine za zdravniški pregled dobe pri predsedniku kluba. Zdravniški pregled izvršuje g. dr. K. Petrič. Odbor.

Ženine in neveste opozarjamo na današnji oglas manufakturne veletrgovine Logar—Kalan, lastnik Srečko Vidmar

Jug. akad. društvo v Kranju bo priredilo v soboto 22. januarja svoj III. elitni ples v Narodnem domu. Čisti dobiček te prireditve je namenjen podpori revnih akademikov. J. a. d. izplača vedno največji znesek Jug. podpornemu akad. društvu v Ljubljani, ki ga vodi univerzitetni profesorji v Ljubljani, nakloni pa tudi raznim humanitarnim društvom v Kranju lepe zneske. Zato prosimo, da se te prireditve udeležite in tako podpirate prizadevanja kranjskih akademikov. Vabila so že razposlana. Kdor bi bil pomotoma izpuščen, ta naj oprosi in reklamira pri Jug. akad. društvu v Kranju (Hotel "Jelen").

Našla se je siva rokavica, izgubljena v četrtek zvečer pri predavanju v gimnazijski telovadnici; dobi se pri g. Semenu v gimnaziji.

Društvo obrtnikov priredi vsakoletno predpustno veselico v vseh prostorih hotela "Stara pošta. Bar — Jazz — Ples.

Šega kritiziranega uvodnika pa so častiti gospodje zopet enkrat "pozabili" povedati, zato ga ponavljamo mi:

Na nekaj, kar je odločilne važnosti, če hočemo res doseči, da bo tisk poročal resnico, pa je tudi lavantinski škof Ivan Jožef popolnoma pozabil. To nekaj je svoboda tiska. Le v tiskovni svobodi smemo pričakovati, da si bo resnica (in tudi pravica) znala priboriti pot do človeških ušes in še dalje do človeških src. Brez tiskovne svobode so vsi klici po resnici samo glas vpijočega v puščavi.

Zenini in neveste, ne skrbite! Pri Jazbecu dobite črne suknje, obleke in plašče. Delo domačih krojačev. Se priporoča Albin Jazbec v Kranju.

Dr. Ivo Štampihar je določil za prihodnje predavanje v Kranju zelo zanimivo temo: "O namenu pri dobrih delih". Točen datum in kraj bomo javili pravočasno.

Povečanje izplačil pri Ljubljanski kreditni banki. Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani naznanja, da bo izplačevala počenši s 1. februar. stare vloge kakor sledi: 1. Vsem starim vlagateljem na tekoče račune in hranilne vloge celokupne dospele obresti za čas od 1. leta 31. 12. 37. 2. Vse stare vloge na tekoče račune in hranilne knjižice, ki po stanju z dne 26. maja 1932 niso presegale vsote 10.000 dinarjev. Po 31. marcu se bodo vse nevdignjene obresti in vloge do 10.000 dinarjev prenesle na novi račun in bodo vlagateljem vedno na razpolago.

Hotel "Stara pošta": vsak petek sveže morske ribe. Original Din-gač, Kaštelanski Opollo.

Javno borzo dela bomo vendarle dobili in sicer že 15. januarja; Delovala bo v Delavskem domu, tako da posredovanja in pomoči potrebnim ne bo treba tavati po mestu in iskati zatočišča. Upamo, da bo obenem rešeno tudi vprašanje ogrevalnice in javne kuhinje za brezposelne in da bodo na ta način vsaj najpotrebnejši preskrbljeni.

Iz "kranjskega zvona" posnema-mo, da je bilo v kranjski župniji leta 1937. rojenih 157 otrok, 10 nezakon-skih; porok je bilo v domači župni cerkvi 89, drugam se je šlo poročiti 19 parov, od drugod je prišlo v Kranj k poroki 12 parov, tako da je bilo domačih porok 96. Kdor se zanima za podrobnejše podatke in za zelo zanimiv komentar k tem številkam, ta naj si kupi "Kranjski zvon", ki se dobi v vseh trafikah v Kranju; posamezna številka stane samo 1 dinar.

V nedeljo zvečer in ponedeljek zjutraj smo imeli tudi v Kranju splošno javno drsalistično, življensko nevarno za vsakogar, ki je moral v tem času na cesto. Na Jelenovem klancu se je v nedeljo zvečer zalezel tovorni avto g. Kovača iz Tržiča v Ljubljanski Goricanov avtobus, ker vsled popolnoma poledenele ceste zavore sploh niso mogle prijeti. Avtobus je močno poškodovan, tako da škoda presega gotovo 10.000 dinarjev. Tudi na roženskem klancu bi se kmalu zgodila resnejša nesreča. Kmečki voz je namreč zdrknil

čin. Poleg tega se je vila skozi oba filma (kri, Čuda mikroskopa) zelo prozorna reklama tvrdke Bayer. Prav je, da si je prirodoslovno društvo izbralo za svoje predavanje v Kranju Ljudsko univerzo, vendar bi morali paziti, da res ustrezajo namenu, ki so si ga zadali ob Prirodoslovnem tednu, namreč zainteresirati širše plasti ljudstva za prirodoslovje. Obisk je bil zadovoljiv.

Dr. R. Neubauer: Tajinstveni žarki (Ljudska univerza). Predavatelj je na temperamenten in poljuden način prikazal zgodovinski razvoj röntgenskih aparatov, prav od začetka od Röntgenovih prvih poizkusov pa do najmodernejših proizvodov različnih svetovnih tovarn. V drugem delu je govoril o koristih röntgenskih žarkov v medicini, umetnosti in tehniki. Na zanimiv način, ki ga je ponazoril s številnimi skioptičnimi slikami je prikazal zdravljenje raka z različnimi röntgenskimi aparati, ki je zelo uspešno in dosti cenejše od zdravljenja z radijem. Ob koncu je g. predavatelj še enkrat povdaru velike koristi röntgena in končal z upanjem, da bi služilo izpopolnjevanje röntgena humanosti. Obisk je bil velik, kar kaže splošno priljubljenost predavatelja in interes za predavanja Ljudske univerze.

po gladki cesti navzdol in če ga ne ne bi ustavili zaščitni stebri pred hišo gospe Marenčičeve, bi se iztekla zadava mnogo bolj tragično. Za ceste in hodnike v mestu je g. župan že v ponedeljek na vse zgodaj dobro preskrbel, saj je bilo ob 9. zjutraj res skoraj vse posuto, samo na klance so najbrže v naglici pozabili. Poleg Jelenovega in Roženskega klanca je zelo nevaren tudi prehod med Finkom in Majdičem, kjer cesta precej visi in jo reže obenem dosti globok jarek, ki pelje iz Majdičevega dvorišča; to bo treba v kratkem zasuti in zravnati s cesto, sicer bo ob prvi poledici zopet največ padcev na tem mestu. Pohvaliti moramo tudi mestno upravo, da je takoj v soboto zjutraj pustila posuti tisto ozko stezico nasproti nove šole, na katero smo v zadnji številki opozorili.

Kakšna je razlika med čevljarškim vajencem in kranjskim snegom? Velikanska! Čevljarški vajenec mora vsako jutro zgodaj vstati, sneg pa v Kranju lahko obleži do — pomladanskega sonca.

Stražišče

Tradicionalne sankaske tekme SK "Savice", ki jih vsako leto prireja omenjeni sportni klub, so bile izvedene v vsakem oziru zelo posrečeno. Ker je bila pol s šmarjetne neuporabljiva za sankalističe, je bilo celotno tekmovalstvo prestavljeno na pot Pševo — Stražišče in sicer del poti, od Sodarjeve smrti do Podvizovega znamenja. Radi odjuge, ki je zavladala v dopoldanskih urah, so bili vsi časi za nekaj sekund slabši in jih v sledečem podajamo: Kategorija posameznikov: (10 tekmovalcev) 1. Benedik Evgen čas 3. min. 35 sekund. 2. Kristan Avguštin, 3. Preisinger Oskar. Kategorija dvojic: 1. Hafnar-Rozman čas 3'36.

Občni zbor SK. Savice iz Stražišča bo v nedeljo dne 16. jan. t. l. ob 10. uri dopoldne v Narodni šoli v Šmartnem z običajnim dnevnim redom.

Cerklje

V naši vasi je prestopilo zadnje čase precej bivših JeNeSarjev v JRZ. Utemeljitev se je splošno glasila: Zakaj pa ne bi? Saj sta obe "glji"! — Tudi najbolje podkovan profesor logike bi moral utihniti.

V naši župniji je bilo leta 1937. 121. rojstev in 56 smrtnih slučajev.

Tržič

"Športni klub Tržič" naznanja, da se vrši njegova tradicionalna predpustna prireditev dne 19. februarja 1938

Železniki

Prostovoljna gas. četa priredi v nedeljo 23. januarja ob 4. uri pop. v Sokolskem domu R. Doboviškovo veseloigro s petjem "Rodoljub iz Amerike". Po igri prosta zabava s plesom.

Trajne resnice iz knjige "Šenčurski dogodki"

Kranjski dekan g. Matija Škerbec je objavil najprej v "Gorenjcu", potem pa je zbral v knjigo svoje spomine na "Šenčurske dogodke". Najsi opozarja pisatelj sam, da je v knjigi mnogo stilističnih in drugačnih pomanjklivosti, in najsi ima knjiga v prvi vrsti krajevno vrednost, vsebuje mnogo izrekov, ki jim ni mogoče odreči trajne resničnosti. Nekaj takih izrekov objavljamo spodaj, da bodo imeli tudi bralci "Našega kovinarja" svoje vtiske o tej knjigi. Pri izbihi izrekov smo pazili na to, da slogovnih ali drugačnih pomanjklivosti nismo ponovili.

1. Zlo nasilja, laži in ovadstva je treba razkrinkati do kosti, da se izlo-čijo iz našega javnega življenja vsi oni činitelji, ki ga povzročajo... Ose-bno smo vsi, ki smo trpeli krivico, vsem, ki so jo zakrivali, že davno odpustili. Toda dogodkov ne sme v lasten prid nikoli pozabiti slovenski narod. (Uvod, str. 10.)

2. Brez dr. Korošca bi ne bilo Jugo-slavi-je, vsaj takšne ne, kakršna je! (Str. 13.)

KULTURNI PREGLED

Ogrizović: Hasanaginica (Prosvetni oder). Z igro samo kakor tudi s podajanjem vlog moramo biti na splošno kar zadovoljni. Opozoril bi rad le na nekatere stvari, ki gredo — tako vsaj mislim — na režiserjev rovaš. V mislih imam predvsem scenerijo in igralsko podajanje.

Scena je bila dobro zamišljena. Opazili pa smo, da se tudi P. o. ne more ločiti, prav tako kot mnogi dile-tantski odri, od stare romantične ku-liserije. Rimski prospekt je kot ozadje muslimanski igri — nemogoč; tu smo ga videli. Najenostavneje bi bilo na-mestiti nebo (krožni horizont), s čemer bi sceno poživili in bi prišli minareti — torej ona stvar, s katero je hotel režiser vliniti sceni muslimanski zna-čaj — bolj do izraza.

Igralci so, z malimi izjemami, poda-jali svoje vloge z razumevanjem. Po-kazali pa so vsi, razen enega, pre-cejšnjo neokretnost: naj omenim le bega Pintalovića, ki govori vkopan na mestu, mrko zroč v publiko, s takim patosom, da se človek čudi, kako je mogel režiser to dopustiti. Poleg njega igra Hasanago igravec povsem življen-sko in je bil sigurno najboljši v vsem.

To je bil tudi edini igratec, ki se je gibal sproščeno in ne trdo kot robot. Omenim naj še grobo napako režis-erja. Pri splošnem muslimanskem pozdravljanju se je hotel režiser izo-gniti pozdravu, ki mu ni konveniral. Zato je vrnil kar naš krepi "živio". V muslimansko dramo to ne spada. Če mi režiser ne verjame, na se spomni na smeh, ki ga je sprožil ta prizor. Z muziko je hotel režiser potencirati nekatere efekte, toda s takim violin-skim "koncertom" je dosegel prav na-sprotno. Pozabil pa je na godbo ob prihodu age na dom in in ob poroki Hasanaginice. Prav v teh prizorih bi bila potrebna, da prikaže veselo raz-položenje ob takih prilikah, ki se meša pri Hasanaginici s tragiko. Tako smo pa slišali namesto tambur le peketanje kopit in pokanje bičev. Kostumi so ustrezali igri. Maske nekaterih igralcev pa so bile nemogoče. Hčerka (Hasan-aginica) je zgledala starejša kot njena mati. Zarifhanuma. Hasanagi se je pri-petilo tudi nekaj sličnega. Pnblike obilo in hvaležne, zlasti mladine.

Dr. H. Pehani: Kri (Ljudska uni-verza — Prirodoslovno društvo). Pre-davanje kakor film sta bila prirejena za znanstvenike. Zato to predavanje ni bilo primerno za Ljudsko univerzo, ki zahteva, da se poslušalcem vsaka tema razloži na čim preprostejši na-

III. elitni akademski ples — 22. januarja — Narodni dom, Hranj

3. Tej proslavi (šestdesletnice dr. Korošca) sem se upiral tudi zaradi tega, ker sem se bal, da nam kdo ne bi kdaj očital, da smo slavili dr. Korošca, ki je bil v vladi šestojanuarskega režima. (Str. 14.).

4. Kadar narod trpi, takrat mora biti duhovnik z narodom! Če je narod v pomanjkanju, se mora katoliški duhovnik boriti za izboljšanje njegovega socialnega stanja, kadar je narod teptan, preganjan in tlačjen, takrat se mora duhovnik boriti za njegove pravice. (Str. 18.).

5. Priznam, da me je večkrat obšla misel: „Kdor je bil v časih zmagoslavja voditelj, naj gre še sedaj v strelski jarek!“ (Str. 20.).

6. Premišljeval sem (dne 22. maja 1932), kje bi bil v Kranju kak inteligent, ki bi bil mogel iti na shod in se tam eksponirati, pa ga žal ni bilo mogoče najti. (Str. 20.).

7. V Glavnjačo! To je bila kratka in zelo neprijetna misel nas vseh. Na nekaj tovarišev (v zaporu) je ta vest vplivala naravnost porazno. (Str. 76.).

8. On (Jernej Vombergar) seveda ni mislil, da ima slovenska mati tudi take otroke, ki iščejo po farizejsko pezdinjo v očeh bližnjega, da ga morejo ovaditi. (Str. 76.).

9. Moral sem Paviču priznati, da bi dobil malo Slovencev, ki bi tako ravnali kot njegova prijatelja: polkovnik in apelacijski sodnik (ki sta Paviča obiskala v policijskem zaporu). Nas se ni upal obiskati noben državni uradnik (iz kroga naših prijateljev). Med preiskavo in potem na procesu sem doživel nekaj prav žalostnih primerov, ko so sicer preje dobri prijatelji bežali pred nami in se nas niso upali niti poznati v strahu, da se jim kaj hudega ne zgodi. (Str. 141.).

10. Na dolične osebe, ki so v Belgradu osebno intervenirale (da moram biti obsojen), bi lahko danes s prstom pokazal. (Str. 141.).

11. Z našim procesom se Slovenci nismo posebno postavili. Žalostno je bilo predvsem to, da so nastopali Slovenci proti Slovincem. dočim še nikoli ni na kakem procesu nastopal Hrvat proti Hrvatu, Srb proti Srbu. Naš proces je podal žalostno sliko slovenskih razmer, kjer gre politično sovraštvo pri nekaterih tako daleč, da mori brat Slovence — brata. (Str. 191.).

12. Na našem procesu se žal tudi niso globlje načejala slovenska politična, niti kulturna vprašanja. Ideološka stran našega procesa je bila revna. Zelo neprijetno je bilo to, da smo vsi udeleženci tajili krivdo, ki nam jo je očitala obtožnica. (Str. 192 in 194.).

13. Saj je vsakdo vedel, kdo je sestavil znane slovenske punktacije in jih izročil slovenskemu narodu kot smernico vsega slovenskega političnega udejstvovanja. (Str. 194.).

14. Morebiti bo kdo ugovarjal, da je to storilo vendar sodišče in da ne gre pripisovati krivdo režimu ali stranki. Toda da ugovor ne drži. Nas je spravila pred sodišče samo strankarska maščevalnost jugoslovenskih nacionalistov v Sloveniji... Sodna razprava proti 22 nadaljnim obtožencem se ni vršila, ker voditeljem režimske politike v dravski banovini ta drugi del našega procesa ni konveniral in so kratkoma kasirali vse zadevne sodne spise ter 68 strani dolgo obtožnico. To je jasen dokaz, da so odločali o tem, ali naj se vrši takolimenovani šenčurski proces, predvsem nosilci režima v Sloveniji. (Str. 195 in 196.).

15. Novembra meseca 1932 je imel dr. Maček v svojem zagrebškem zasebnem stanovanju z devetimi vodilnimi osebnostmi hrvaških in srbskih prečasnih političnih strank sestanek. Po daljši razpravi so se navzoči dogovorili v petih točkah, ki naj bi bile podstava za sporazum med Hrvati in Srbi. V isti dobi so bile objavljene punktacije dr. Korošca. V vseh teh punktacijah, pa naj bodo hrvaške ali slovenske, je bila resna volja določiti podstavo za sporazum med Slovenci, Hrvati in Srbi. Vsak človek z naravnim človeškim razumom bi sodil, da bodo oni, ki ljubijo Jugoslavijo, veseli, da se resno dela na sporazumu. Toda režim tega ni maral... Punktacije dr. Korošca so bile veliko bolj radikalne, kot takolimenovane hrvaške punktacije, vendar dr. Korošca niso tirali pred sodišče temveč so ga samo internirali. (Str. 219 in 220.).

„Naš Kovinar“

Kupujte pri
tvrdkah, ki
inserirajo v
„SOBOTE“!

VSE KAR RABI

NEVESTA

emajlirano in porcelanasto posodo
jedilno orodje, vsi gospodinjiski pred-
meti, slike, ogledala, okvirji

HLEBŠ, KRANJ

Največji popusti za

ženine in neveste

Priporočamo Vam, da kupite balo samo v
najcenejši manufakturni trgovini

Logar — Kalan

LASTNIK: SREČKO VIDMAR

Kranj — Glavni trg

Nevesta!

Najlepšo balo bodeš imela če pri Logar-Kalan jo boš vzela!

France Benedik
gostilna
stražišče

Najpripravnejša izletna
točka. Udobni prostori.
Dobra vina! Primeren
prigrizek po izbiri!

Domača solidna postrežba!

Vsakovrstno

zimsko, moško in damsko

perilo,

nogavice, rokavice, kravate,
damske torbice itd. dobite
v **modni trgovini**

IVO WENDLING

Jenkova ulica

HOTEL „STARA POŠTA“

KAVARNA

RESTAVRACIJA

VSAK PETER

SVEŽE MORSKE RIBE

po najnižji dnevni ceni. Po na-
ročilu se dostavi tudi na dom.

T O Č I S E

**ORIGINAL DINGAČ
KAŠTELANSKI OPOLO**

Čez ulico
2 do 4 Din ceneje

Pristna dolenjska in štajerska
zbrana vina

SPORT

**Gorenjska zimsko-sportna
podzveza Jesenice**
(Službeno)

**Mladinsko prvenstvo GZSP v
slalomu.** Na dan 23. jan. t.l. priredi
GZSP na Rožci nad Jesenicami svoje
mladinsko prvenstvo v slalomu. Pra-
vico nastopa imajo vsi juniorji člani
klubov GZSP. Prijavnine ni. Prijave je
poslati na tajništvo GZSP. Nastopno
mesto je ob 11. uri dop. na Rožci.
Darila: za prvo mesto je razpisan po-
kal, drugo in tretje mesto plaketi, če-
trto in peto diplome. Razglasitev re-
zultatov se vrši ob 5. uri pop. pri Jerci
v Rovtlih. Sodniški zbor: Vodstvo: Rav-
nik Slanko; tehn. vodja: Katnik Alojz,
starter: Brun Viktor, časomerilec: Čop
Jaka, sodnik na cilju: Langus Anton,
zapisnikar: Heim Erika,

Sodniški izpiti: Radi podsaveznega
mladinskega prvenstva v slalomu se
izpiti odlože na nedoločen čas. Vabijo
se kandidati, da sodelujejo na tem
mladinskem prvenstvu, kjer jim bo dana
prilika, da se praktično uvedejo v po-
stopke pri sojenju.

Klubski dan: Potrjuje se prejem
poslanih zapisnikov o tekmovanju od
SK Bratstva in SK Bohinja. Vse ostale
opozarjamo, da pošljejo zapisnike.

Članarina: Potrjuje se prejem na-
kazane članarine od SK Bratstva, TPD
Dovje Mojstrane, SK Lesce, SK Bohinj.
TPD Dovje Mojstrane se, ker je
izpolnila vse obveze, predlaga za spre-
jem v članstvo JZSS.

Obnovitev verifikacije: Obnovi
se verifikacija za Novšaka Albina in
Godca Franca, oba SK Bohinj.

Uprava GZSP se zahvaljuje Smuš-
kemu klubu Dovje-Mojstrane za vso
pomoč in sodelovanje pri izvedbi pri-
reditve v Mojstrani.

Uprava GZSP.

Iščem kompanjona

ali financerja za izdelavo zelo
dobičkanosnega brezkonkurenč-
nega predmeta. Potreben začetni
kapital Din 12.000.—. Sodelo-
vanje zaželeno. — Ponudbe na
„Soboto“ pod „Eksistenca“.

Tiskarna

**„Sava“ d.d.
Kranj**

Knjigarna - Knjigovoznica
Izdelava štampiljk

Zaloga vseh tolskih potrebščin

MALI OGLASI

Vsaka beseda Din 1.—; Iskanje služb in molit oglasi
soc. značaja vsaka beseda 50 para; prve tri besede
debeleje tiskane. Uprava „Sobote“ Kranj, Bleiweisova 7

Odda se

dvosebno stanovanje s 1. febr.
na Klancu št. 63. Več se izve
istotam.

Kupim

hranilno knjižico Hran. in po-
soj. v Kranju do 20.000 dinar-
jev. Ponudbe pod „Golovina“
na „Soboto“.

Mirna stranka

išče na Kalvariji lepo eno-
sobno stanovanje z veliko ku-
hinjo. Ponudbe poslati na
upravo „Sobote“ pod „Mirna
stranka“.

Proda se

veliko navadne oprave; odda
se tudi obširno stanovanje,
ki se more predelati Kranj
Bleiweisova 29 (na Podrtni)

Prodajam

zelo ugodno popolnoma nove
cilre. Na lov u upravi.

Gospod

s sigurno eksistenco želi do-
pisovati s trgsko izobra-
ženo gospodino z neka ka-
p tala, stari do 30 let. Do-
pise pod „Lep dom“ na upra-
vo „Sobote“.

Gospodično

za ekspedit in delno za pisar-
niška dela sprejmemo. Po-
nudbe upravi lista pod „De-
lavna“.

Mlajša delavka

in vajenec event. vojenka se
sprejme Špic Kranj. Izdelo-
vanje damskih torbic in us-
njatih predmetov.

Inserirajte v „SOBOTE“!

Novoporočenci!

**Najlepše in najceneje
fotografije**

pri Jug, fotograf

Kranj

Na dom slikat pridem brez poviška cenel

Zakaj bi trpeli

na nogah bolečine vsled kur-
jih oces, trde kože in zara-
slih nohtov, če Vam pri BATI
vse te bolečine odstranijo z
masažo vred za Din 10.—.

Bat'a, Kranj

Zadovoljen boš

ako kupiš pri

**COLNAR-JU
V KRANJU**

ogledala, okvirje, slike
emajl. kuhinjsko posodo,
steklenino, porcelan,
šipe navadne, za strehe,
hodnike ali portale.

**Kadar rabite trpežno bate-
rijo, kupite enkrat znamko**

ki je v kvaliteti prvovrstna
Dobi se v vseh boljših trgovinah.

Samoprodaja:

IDES KRANJ